

1

Piter Krauder je već bio objavio svoju knjigu o izborima. Zvala se *Lavina!*, a dovitljivi aranžer u *Dilonu* izlog je uredio kao umanjenu verziju te prirodne katastrofe. Svetlozlatasta slika slavodobitne premijerke hitala je ka kupcu u svetlucavom odronu. Nik je stao na ulici, a onda ušao da pogleda primerak. Jednom se sreo s Piterom Krauderom i čuo da ga drugi opisuju i kao piskaralo i kao „zajedljivog analitičara“: listajući stranice, dvoumio se koji opis više odgovara istini i to prikriivao blagim osmejkom. Publikacija je svakako izdata brzinom dostojnom piskarala, svega dva meseca posle izbora; sličan je bio i literarni stil. Zajedljivost je u knjizi bila rezervisana za opoziciju. Nik je pažljivo pogledao fotografije, ali je samo na jednoj našao Džeralda: grupni snimak „101 novog torijevskog poslanika“, na kome se ovaj – da li zahvaljujući pameti ili hitrim nogama – smestio u prvi red. Sedeo je, smešio se i zurio kao da sebe već vidi među ministrima. Osmeh, beli okovratnik na tamnoj košulji, mlitava maramica na grudnom džepu svakako će ostati čuveni i kad se ljudi u zadnjim redovima pretvore u zaboravljene osmehe i grimase. Uprkos tome, u tekstu je pomenut svega dva puta – kao „bonvivan“ i kao pripadnik „izumiruće manjine“ konzervativnih poslanika koji su, „što očigledno važi za Džeralda Fedena, novog poslanika iz Barvika“, prošli kroz internatsko školstvo i Oksbridž*. Nik je iz knjižare izašao sležući ramenima; međutim, na ulici ga je naknadno uhvatio ponos što se o njegovom poznaniku piše.

U osam ga je čekao sudar naslepo: vreli avgustovski dan napinjao mu je živce kao strune, uz lahoraste međučinove požudnih sanjarenja. Sudar neće ići sasvim naslepo – „samo s mnogo kratkovidosti“, reče Ketrin Feden kad joj je Nik pokazao fotografiju i pismo. Dopalo joj se kako izgleda muškarac, zvani Leo – sama je rekla da je njen tip – ali ju je rukopis zabrinuo. Bio je i razrađen i

* Zbirni izraz za Oksford i Kembriđž. (Prim. prev.)

plahovit. Ketrin je imala knjižicu *Grafologija: Um u ruci*, koja ju je na sve moguće načine upozoravala na ljudske sklonosti i potisnute težnje („Umetnik ili ludak?“ „Maza ili grubijan?“). „Ogromne su mu gornje petlje, dušo“, reče. „Vidim vrlo jak ego.“ Ponovo su se zamislili nad malim pravougaonim komadom jeftinog pisaćeg papira. „Sigurna si da to ne pokazuje izuzetan seksualni nagon?“ upita Nik, ali ona nije bila sklona takvom tumačenju. Uzbudilo ga je, štaviše dirnulo što je dobio to pismo od nepoznatog čoveka, no sam tekst ipak nije budio prevelika očekivanja. „Nik – važi! Razmotrio tvoje pismo, u Kadrovskom sam (londonska opština Brent). Može susret, diskusija o Interesovanjima i Ambicijama. Reci kad. Reci gde.“ – a potom se ogromno propeto L iz „Leo“ proteglo do polovine lista.

Nik se nekoliko nedelja pre toga uselio u veliku belu kuću porodice Feden na Noting Hilu. Soba mu se nalazila u potkrovlju, koje je očito i dalje bilo dečja zona, jer se osećalo na pubertetske tajne i pobune. Tobijevo uredno skrovište smestilo se na vrhu stepeništa, Nikova soba tik uz odmorište pod prozorom, Ketrinina na suprotnom kraju. Nik nije imao braće ni sestara, ali je mogao sebe zamisliti kao izgubljeno srednje dete. Tu ga je dovodio Tobi tokom prethodnih raspusta – da „proboravi“ u Londonu, da provede duga uzbudljiva bekstva od sopstvene, daleko manje raskošne porodice – a Tobijeva poluodevena utvara još je opsedala tavanški hodnik. Sam Tobi možda nikad nije shvatio zašto su on i Nik prijatelji, ali je ipak srdačno prihvatio tu činjenicu. Tih meseci posle Oksforda retko je dolazio kući, a Nika je prijateljski utrapio svojoj seki i gostoprимljivim roditeljima. Nik se zbližio s porodicom, a poverenje koje im je ulivao nekom svojom osobinom – trezvenošću, određenom stidljivom uglađenošću, nečim što ni sam nije mogao da odredi – pomoglo je porodici da ga prihvati kao podstanara. Kad je Džerald pobedio u Barviku, Nikovoj izbornoj jedinici, dogovor je razdragano pozdravljen kao poetski logičan, ili pak sudbonosan.

Džerald i Rejčel još su bili u Francuskoj, a Nik im je zamerao što se vraćaju već krajem meseca. Kućna pomoćnica dolazila je svakog jutra da bi pripremila obroke, a Džeraldova sekretarica, s

tamnim naočarima navrh glave, preglédala je impozantnu količinu pošte. Baštovan je, umesto pozdrava, zagrmio kosilicom ispod otvorenog prozora. Gospodin Djuk, majstor (Njegova visost, kako ga je porodica zvala*), obavljao je raznorazne popravke. Nik je pak bio stanar, a gotovo se osećao i vlasnikom. Voleo je da se kući, na Kenzington Park Gardens, vraća predveče, kad se po širokim ulicama bez drveća izlivaju sunčevi zraci, kad se dve bele terase zapilje jedna u drugu s uglačanom trpeljivošću bogatih suseda. Voleo je da otključava zelena ulazna vrata s tri brave, da ih zaključava za sobom, da oseti spokojnu bezbednost kuće kad pogleda u trpezariju crvenih zidova, kad se popne na prvi sprat, do dvodelnog salona, ili kad na drugom prođe pored poluotvorenih vrata spavaćih soba. Donje stepenice, koje su se širile ka predvorju, bile su kamene, a gornje pak od pouzdane škriptutave hrastovine. Zamišljao je da nekoga vodi uz njih, da novom prijatelju, možda Leu, kuću pokazuje kao vlasnik ili budući vlasnik: slike, porcelan, francuski nameštaj pun krivina, toliko različit od onog među kojim je odrastao. U tamnom uglačanom drvetu društvo su mu pravili odrazi nejasni poput senki. Iskoristio je priliku da pregleda čitavu kuću, od trapezastih kredenaca na tavanu do podrumске ostave za stare stvari, svojevrsnog tamnog muzeja koji je Džerald nazivao *trou de gloire*** . Nad kaminom u salonu visila je Gvardijeva slika, venecijanski kapričo u pozlaćenom rokoko okviru; na naspramnom zidu stajala su dva velika ogledala pozlaćenih ramova. Kao i njegov junak Henri Džejms, Nik je osećao da se „nikad ne bi zasitio pozlate“.

Ponekad bi Tobi došao kući, pa bi u salonu puštao glasnu muziku, ili bi u očevoj radnoj sobi, na zadnjoj strani kuće, obavljao međunarodne telefonske razgovore i pio džin-tonik – ništa od toga nije radio iz inata prema roditeljima, nego u opravdanoj imitaciji njihovog sopstvenog komfora. Izašao bi u baštu, nestrpljivo svukao majicu i izvalio se u ležaljku čitajući sportsku rubriku u *Telegrafu*. Nik bi ga video s balkona i sišao da mu se pridruži, pomalo zadihani, znajući da Tobi voli da pokazuje svoju veslačku građu, da

* Engl. *duke* – vojvoda. (Prim. prev.)

** Fr. – pećina slave. (Prim. prev.)

milosrdno razdeljuje lepotu. Uzeli bi po pivo, Tobi bi kazao: „Seka mi je dobro? Nije poludela, nadam se“, a Nik bi rekao: „Dobro je, dobro je“; tada bi zaštitio oči od zalazećeg avgustovskog sunca i osmehnuo se Tobiju pun utehe i drugih nerazjašnjenih osećanja.

Ketrinini usponi i padovi spadali su u Nikovu zbirku mitova o kući. Tobi ga je, u znak poverenja, obavestio o njima jedne večeri na studijama, dok su sedeli na klupi pored jezera. „Prilično je labilna, znaš“, kazao je, tiho impresioniran sopstvenim izborom reči. „Ma da, ćudljiva je.“ Nik je otad čitavu kuću zamišljao kao otelovljenu ćudljivost, a tamošnji život ogrezao u emocije koliko i oksfordski vazduh u miris jezerske vode. „Ranije je, znaš, sekla ruke žiletom.“ Tobi se stresao i klimnuo glavom. „Hvala bogu što je to prerasla.“ Pošto mu je priča delovala preozbiljno za običnu ćudljivost, Nik joj je napeto zagledao ruke kad su se upoznali. Na jednoj podlaktici imala je jasne paralelne linije, četiri-pet centimetara duge, a na drugoj pravouglo ožiljke koji nisu mogli biti ništa drugo do slova; možda je pokušala da napiše *ELLE*. Međutim, odavno su zarasli, predstavljali su svedočanstvo o nečemu što bi se inače zaboravilo; ponekad je preko njih odsutno prevlačila prstom.

„Čuvaćeš nam Macu*“ – tako je to Džerald definisao pre odlaska, nagoveštavajući da je zadatak baš toliko prost i baš toliko ozbiljan. Kuća je Ketrinina, ali odgovornost Nikova. Nervozno se držala među četiri zida, kao da je ona podstanarka, a Nik stanodavac. Zbunjivala ju je njegova ljubav prema velelepnim prostorima, a obrazovanu vezanost za slike i nameštaj dočekivala je podsmehom. „Potpuni si snob“, kazala je kroz provokativan smeh; upućena iz porodice kojom se smeo snobovski razmetati, rečenica je delovala kao pljuska. „I nisam baš“, reče Nik, kao da je malecno priznanje najbolji oblik poricanja, „samo volim lepe stvari.“ Ketrin se komično osvrnula oko sebe, kao da gleda gomilu smeća. U odsustvu roditelja, instinkti su joj postali skrušeno prestupnički, i uglavnom su obuhvatali pušenje i dovođenje neznanaca u kuću. Nik ju je jedne večeri zatekao u kuhinji kako pije sa starim crnoputim taksistom i priča mu iznose osiguranja za pojedine predmete u kući.

* Igra reči: englesko *Cat* znači „mačka“, a može biti i nadimak od *Catherine* (Ketrin). (Prim. prev.)

Do devetnaeste je bila nakupila čitav katalog bivših mladića. Nik je neke znao samo po pogrđnom epitetu, kakav je prišla svakome: „Mućak“ ili „Sintetika“ ili „Popisivač imovine“. Mnoge je, naizgled nesvesno, odabrala zbog neprihvatljivosti na Kenzington Park Gardensu: četrdesetogodišnju velšku skitnicu koju je srela na berzi ploča na Noting Hilu; prelepog pankera s rečju „JEBACINA“ istetoviranom na vratu; komšiju rastafarianca koji je proročanski jadikovao o Vavilonu i padu Tačerove. Ostali su bili državni gimnazijalci i negovani mladi profesionalci koji su gradili karijere na padu popularnosti premijerke. Ketrin je bila sitna, ali fizički bezobzirna: čime je privlačila momke, time ih je i plašila. Nik je, tajeći svoju nevinost, u izvesnoj meri poštovao njeno iskustvo s muškarcima: toliko mnogo promašaja podrazumeva visok stepen preliminarnog uspeha. Nikako nije mogao da proceni koliko je privlačna. U njenom slučaju, genetski spoj dvoje lepih roditelja proizveo je nešto različito od Tobijeve snene lepote: Džeraldova velika i pouzdana usta trapavo su se stisla na vitku elipsu Rejčelinog lica. Emocije su joj se uvek videle na ustima.

Volela je sve vrste satire i vešto je imitirala glasove. Kad bi se ona i Nik napili, komično je podražavala svoju porodicu, pa se, začudo, činilo da nisu ni otišli. Eto Džeralda, njegovog šaljivog basa i istančanog ukusa, omiljenih mu fraza iz knjiga o Alisi. „Stvarno, Ketrin“, usprotivila se Ketrin, „ti bi i ostrigu naterala da plane.“ Ili: „Sećaš li se grana računice, Nik? Zdvajanja, odupiranja, gloženja i krojenja...?“ Nik se pridružio, svestan da je mučki nevaspitan. Više ga je privlačio Rejčelin stil, istovremeno aristokratski i blago inostran. Reč *grupa* izgovarala je gotovo kao *Nemica*, kao pojam kome nikad ne bi pripadala; pod *filistrima*, u francuskom izgovoru, podrazumevala je sve one koji govore drugačije. Nik je isprobao imitaciju pred Ketrin, koja se nasmejala, ali ne i oduševila. Podražavanjem Tobija nije htela da se gnjavi, a i jeste ga bilo teško „uhvatiti“. Izvela je smešnu tačku kao njegova kuma, vojvotkinja od Flintšira, koja je, kao obična Šeron Fajngold, bila najbolja Rejčelina prijateljica u školi Kranborn Čejs, i čije je postojanje unosilo dodatnu obešenjačku crtu u šalu o majstoru Djuku. Šeronin vojvoda imao je krivu kičmu i urušen zamak, pa mu je bogatstvo porodice

Fajngold, zarađeno na sirćetu, odlično došlo. Nik nikad nije video vojvotkinju, ali pošto ju je Ketrin dočarala kao praznoglavu skorojevičku na mlazni pogon, upoznao ju je bez prateće teskobe.

Nik nikad Ketrin nije pomenuo da je zaljubljen u njenog brata. Plašio se da će to njoj biti smešno. Međutim, o Leu su nadugačko razgovarali tokom nedelju dana čekanja, nedelju dana koji su se vukli i leteli i vukli. Podataka nije bilo mnogo, ali su dve žive mašte mogle da sagrađe lik na osnovu: svetloplavog pisma sa sumnjivim gornjim petljama; glasa, poznatog samo Niku iz izveštačeno veselog razgovora u kome su utanačili plan – neutralno londonskog glasa, bez očitog crnačkog prizvuka, mada prožetog posebnom ironijom i manjkom očekivanja; i kolor-fotografije, koja je pokazivala da Leo nije zgodan u meri u kojoj je od drugih zahtevao da ga takvim smatraju. Snimljen je do pojasa, zavaljen na klupu u parku – teško se moglo odrediti koliko je visok. Nosio je tamnu pilotsku jaknu i natmureno piljio u daljinu. Namrštene obrve bacale su mu senku na lice, ili su se pak kao izolovana senka uzdizale s njega. Iza leđa mu se videla srebrnosiva uzdužna šipka sportskog bicikla, oslonjenog na klupu.

Suštinu izvornog oglasa („Crnac, blizu 30, veoma zgodan, zainteresovan za bioskop, muziku, politiku, traži inteligentnog sličnog momka starosti 18–40) napola su izbrisala Nikova kasnija sanjarenja, kao i Ketrinina predosećanja koja su Lea sve više i više odvlačila na svoju teritoriju neprijatnog seksa i prevare. Povremeno je Nik morao sebe da podseti da će se s Leom sastati on, a ne Ketrin. Žureći kući te večeri, ponovo je bacio pogled na zahteve. Pribojavao se da neće ispuniti kriterijume svog novog ljubavnika. Bio je inteligentan, upravo je s odličnim uspehom diplomirao na Univerzitetu u Oksfordu, ali ljudi pod muzikom i politikom podrazumevaju raznorazne stvari. Dobro, koristiće mu to što poznaje Fedene. Utešilo ga je što je traženi raspon godina širok. Imao je svega dvadeset, ali bi Leu bio poželjan i dvostruko stariji. U stvari, možda će s Leom i provesti dvadeset godina: ta mogućnost je naoko provejavala između redova oglasa.

Popodnevna pošta još je ležala rasuta po predvorju, a odozgo se ništa nije čulo; međutim, po promeni vazduha osetio je da nije

sam. Pokupio je pisma i ustanovio da mu je Džerald poslao razglednicu – crno-belu sliku romaničke kapije, okružene kipovima svetaca, sa živahnim Poslednjim sudom na timpanonu: „*Eglise de Podier, XII siècle*“*. Džerald je imao krupan, nestrpljiv rukopis, često je izostavljao slova, a možda mu je smetalo i veoma debelo pero. Autor *Grafologije* verovatno bi dijagnostikovao jednako velik ego kao i u Lea, ali je prevashodni utisak ipak bila žurba gotovo ravna bekstvu. Završna fraza mogla je biti „Srdačno“, ali i „Tvoj“, pa čak i apsurdno „Zdravo“ – tako da s njim niste znali na čemu ste. Koliko je Nik razabrao, uživali su. Obradovao se razglednici, ali i oneraspoložio, jer ga je podsetila da će se avgustovska idila uskoro završiti.

Ušao je u kuhinju, gde je Ketrin – ko bi drugi? – napravila dar-mar posle Elenine rane jutarnje posete. Fioke s priborom za jelo izvučene skoro do kraja. Nejasan utisak provale. Pojurio je u trpezariju, ali je inkrustirani stilski sat tiktakao na kaminskoj polici, a srebrnina bila bezbedno zaključana. Smeđ Lenbahov portret Rejčelinih predaka piljio je strogo kao Leo. Na spratu, u salonu, prozori ka zakrivljenom zadnjem balkonu behu otvoreni, ali se Gvardijeva plava laguna i dalje blistala i svetlucala nad kaminom. Donji deo regala bio je otvoren. Pravo je čudo što život u ovakvoj kući podseća na provalu. Pogledao je s balkona, ali u bašti nije bilo nikoga. Smirenije se popeo uz još tri stepeništa, a kad ga je opet uhvatila nervoza povodom Lea, gotovo da mu je došla kao olakšanje od teskobne napetosti pazikuće. Video je Ketrin u njenoj sobi i zovnuo je. Promaja je zatvorila njegova vrata, te mu je u sobi bilo zagušljivo, a papiri na stolu pored prozora uvili su se i zagrejali. Kazao je: „Načas sam pomislio da je neko provalio u kuću“ – ali strah od te mogućnosti već ga je bio napustio.

Skinuo je dve košulje s vešalica i oglédao se kad je Ketrin ušla i stala iza njega. Smesta je osetio i da ga želi dotaći i da ne može to učiniti. Nije pogledala njegove odražene oči, nego rame, kao da on zna šta treba da se uradi. Smešila se zbunjeno, kao da jedva trpi neki bol. Nik joj je uzvratilo širim osmehom da bi dobio nekoliko

* Fr. – „Crkva u Podjeu, XII vek“. (Prim. prev.)

sekundi, kao da je sve to još jedna njihova šala. „Plavu ili belu?“, upitao je pokrivajući se košuljama kao krilima. Onda je spustio ruke, a košulje su se povukle po podu. Pred njegovim očima, noć je već padala na Lea koji je trkačkim biciklom jurio kući u Vilzden. „Nisu dobre?“, reče.

Sela je na krevet, nagnula se i odmerila ga, sa zloslutnom naznakom osmeha. Dan za danom gledao ju je u toj maloj cvetnoj haljini u kojoj se šetala napolju: haljina, kupljena na Portobelo Roudou, delovala je sasvim primereno za kvart ili Ketrininu viziju kvarta, ali sada, bez rukava, bez leđa, bez nogavica, uopšte nije delovala kao odevni predmet. Nik je seo pored nje, zagrlio je i pomazio po leđima, kao da želi da je ugreje, mada joj je bilo vruće kao bolešnom detetu. Pustila ga je, a onda se malčice odmakla. Nik upita: „Pa kako da ti pomognem?“, i shvati da očekuje utehu za sebe. U dubokom, svetlom prostranstvu ogledala video je dvoje mladih ljudi u neizrečenoj krizi.

Odvratila je: „Možeš li da izneseš stvari iz moje sobe? Da, snesi sve u prizemlje.“

„Važi.“

Nik je preko odmorišta otišao u njenu sobu, gde su, kao i uvek, zavese bile navučene, a vazduh prepun dima. Gusta crvena gaza umotana oko abažura opasno je zaudarala i cedila svetlost preko džumbusa od posteljine, rublja, longplej ploča. Fioke i plakari bili su prerovani – imaginarni provalnik ovde je mogao dostići vrhunac svoje neživljenosti. Nik se osvrnuo i, premda sâm, grimasom porekao dobronamernu spremnost da zavede red. Razmišljao je brzo i odgovorno, ali nije hteo da se odrekne poslednjih trenutaka neobaveštenosti. Uz tiho usredsređeno mrmljanje, pogledao je sto, krevet, gomilu smeća na divnoj staroj orahovoj škrinji. U plakaru u uglu nalazio se umivaonik, oko koga je Ketrin naslagala šest-sedam stvari, kao instrumente pred operaciju: težak drvodeljski nož, zakrivljenu sataru s dve ručke, dva naoštrena noža za filetiranje, i dva dežmekasta mala probojca koje je Džerald koristio za hvatanje i čerečenje zgloba, gotovo kao da bi mu meso moglo pobeći. Mučno ih je pokupio i pažljivo odneo dole, s novim utučenim poštovanjem.

Nepokolebljivo je tvrdila da ne treba nikoga zvati – nabacila je da bi onda sve ispalo još gore. Nik je nesigurno razmišljao o tome. To što nije znao šta da radi samo je pokazivalo da još manje zna kakav je svet u koji je nedavno dospao. Njeni roditelji zgađeno će se preneraziti kad saznaju, na njegov novi život s Fedenima pašće mrlja. Ipak nije dostojan poverenja, kako je, za razliku od njih, i podzrevao. Užasavao se pogrešne odluke, ali se i plašio da ista preduzme. Možda može da potraži Tobija? Ali Tobi je za Ketrin bio niko i ništa, čovek prema kakvom je najbolje biti nehajno učtiv. Niku se u glavi uobličavala priča. Ubedio je sebe da je Ketrin pomišljala na najgore, suočila se s time i odbacila ga. Izvela je ritualno suočenje – na jedan sat, na minut, na čitavo popodne – koje će možda zauvek ostati samo ritualno. Gotovo je onemela, pasivno zevala, a Nik se upitao da li je malopredašnji događaj odstranjen, zaklonjen i izdvojen nekim delotvornim mehanizmom. Možda je oduvek računala s njegovim povratkom. Svakako mu je bilo veoma teško da je odbije kad mu je rekla: „Pobogu, ne ostavljaj me samu.“ Kazao je: „Naravno da neću“, i osetio da ga okolnosti s velike daljine pritiskaju i guše. Još je nešto Tobi pomenuo na jezeru: ponekad ne može da bude sama i neko mora da bude uz nju. Nik je tada žudeo da preuzme Tobijeve dužnosti, da zaroni u tešku romantiku te porodice. Sada će se pak njegova sopstvena romantika raspusti u zadnjem baru *Dvorca Čepstou*, a s Ketrin je morao da ostane on. Nije umela da objasni zašto, ali niko drugi ne bi valjao.

Nik joj je pomogao da siđe do salona, a ona je otišla do police s pločama, bez gledanja izvadila jednu i pustila je. Kao da je htela reći da je stupila u dejstvo, ali da nema snage za razmišljanje. Zvuk se naglo prolomio: igla se spustila na pogrešno mesto, kao za singl. „A, da...!“ reče Nik. Začula se sredina skerca Šumanove Četvrtre simfonije. Držao je Ketrin na oku i shvatio način na koji se prepuštala muzici; video je kako je zvuk nosi, nesvesnu toka, ali zahvalnu i poluzainteresovanu. Usplahirila ga je neodlučnost, ali je i sam uronio u muziku na nekoliko sekundi. Ponovo je nastupio trio, ali samo nakratko, pre magičnog prelaza u finale... zasnovanog, sasvim očigledno, na finalu Betovenove Pete: mogao joj je to reći, mogao joj je reći i da je to zapravo druga po redu simfonija, da iz

početnog motiva narasta sav materijal, osim neočekivane druge teme finala... Odmakao se i, pod sumornom ali umesnom svetlošću odgovornosti, rešio da iz istih stopa siđe i pozove Ketrinine roditelje. No kad je izašao iz sobe, najednom se setio Lea i postao uveren da gubi svoju jedinu priliku s njim: stoga se javio njemu i odložio poziv u Francusku. Nije znao šta da mu kaže: gole činjenice bile su suviše lične da bi se saopštile nepoznatom čoveku, a razvodnjena verzija delovala bi kao izmišljotina. Ponovo je bio na rubu pogrešne odluke. Nakašljavao se dok je birao broj.

Leo se javio vrlo bodro, ali samo zato što je večerao i tek je trebalo da se spremi – te su činjenice Nika prosvetlile. Glas mu je, s malom zalihom posrpnosti, bio u dlaku isti kao ranije, ali ga je Nik bio potisnuo iz sećanja. Tek je počeo da se izvinjava kad je Leo shvatio šta je posredi i ljubazno kazao da mu je vrlo laknulo, jer je i sam prezauset. „Oh, dobro“, reče Nik, ali mu se gotovo odmah učinilo da je Nik reagovao preterano ležerno. „Ako sigurno nemaš ništa protiv...“, dodao je.

„Sve je u redu, prijatelju“, tiho reče Leo, tako da je Nik stekao utisak da nije sam.

„Stvarno želim da se upoznamo.“

Posle pauze Leo reče: „Apsolutno.“

„Dobro, šta kažeš na vikend?“

„Ne. Za vikend ne mogu.“

Nik je hteo da upita „Zašto?“, ali je naslutio da će se Leo tada videti i s ostalim kandidatima; sve će zacelo ličiti na audiciju. „Sledeće nedelje?“, kazao je sležući ramenima. Hteo je to da obavi pre Džeraldovog i Rejčelinog povratka, hteo je da iskoristi kuću.

„Aha, ideš na karneval?“, upita Leo.

„Možda u subotu – putujemo preko praznika. Hajde da se nade-mo pre toga.“ Nik je čeznuo za karnevalom, ali ga je ponizno smatrao Leovim elementom. Zamislio je kako Lea gubi već na prvom sastanku, u bujici ljudi iz koje nema povratka.

„Najbolje je da me zvrčneš sledeće nedelje“, reče Leo.

„Obavezno“, reče Nik, praveći se da sve doživljava pozitivno, ali se naglo snuždio i ukočio. „Čuj, zaista ti se izvinjavam za večeras. Iskupiću se.“ Još jedna pauza – znao je da se odlučuje o njegovoj

izjavi, možda i o čitavoj njegovoj budućnosti. Međutim, onda je grlenim šapatom Leo kazao:

„Hoćeš i te kako!“ – i, kad je Nik stao da se kikoće, prekinuo vezu. Nije ispalo tako loše. Čak je i divno. I Nik je spustio slušalicu i pošao da se pogleda u visokom pozlaćenom lučnom ogledalu u predvorju. Uz navalu radosnog olakšanja, pomislio je da baš dobro izgleda: nizak ali nabijen, čistog tena i kovrdžave kose. Leo će polu-deti za njim. Onda je prebledeo i popeo se uza stepenice.

Kad je osvežilo, Nik i Ketrin su sišli u baštu, pa kroz kapiju otišli u javni park. Park je, jednako kao i sama kuća, spadao u Nikovu sanjariju o Londonu: veličinom podesan za centar kakvog starog evropskog grada, ali privatan, s triju je strana bio ograđenim gustom božikovinom i šibljem iza visokih viktorijanskih ograda. Sa svega jednog ili dva mesta, u okolnim ulicama, slučajni prolaznik je među platanima i visokim divljim kestenima mogao da vidi čistinu, preko koje bi se poneki par šetao lakim korakom, ili bi starija gospođa čekala svog još sporijeg psa. Katkad bi u letnje večeri, uz pesmu drozdova i kosova među lišćem, Nik opazio i ponekog momka s one strane ograde te mu neočekivano pozavideo, mada se nije moglo znati kako bi prolaznik reagovao na osmeh upućen iz parka. Čak je i unutra bilo skrivenih mesta, staza koje su, kao da vode ka zavučenom klozetu, zavijale ka baštovanskoj šupi iza ariševe tarabe; ograđenog igrališta s peskom i toboganom, gde su se prave uniformisane dadilje i dalje sastajale i tračarile uz blagu naznaku besposličjenja; teniskih terena, s kojih su prepleteni ritmovi servisâ, gemova i povikâ smirivali avgustovski suton svedočeći o tuđim naporima.

S kraja na kraj, tik iza kuća, protezalo se široko šljunčano šetaliste izraženog lučnog preseka, s metalnim slivnicima gde su se zastavljale dečje lopte, prvim opalim lišćem platana, prašnjavim ali još zelenim, budući da je čitavo leto bilo veoma toplo i suvo. Nik i Ketrin tuda su se šetali podruku, kao spor stari par; Nik je osećao da se združio s Ketrin na nov, gotovo formalan način. Na pravilnim razmacima stajale su viktorijanske klupe od livenog gvožđa,

načinjene bez razmišljanja o udobnosti, a između njih, na travi, nekoliko je ljudi sedelo ili piknikovalo u toplom predvečerju.

Ubrzo Nik reče: „Je li ti bolje?“, a Ketrin klimnu glavom i u hodu se privi uz njega. Opet je osetio odgovornost, sivo breme na grudima, i sagledao sebe i nju s pozicije izletnikâ ili rekreativnog trkača koji im je prilazio: uopšte nisu ljupki stari par, nego dvoje klinaca – mršava devojka velikih nervoznih usta i dostojanstven mali plavušan koji se pretvara da nije u vodi do guše. Naravno da mora telefonirati u Francusku s nadom da će dobiti Rejčel, budući da Džerald nije baš vičan ovakvim stvarima. Zažalio je što ne zna više o prošlim događajima i njihovim razlozima, ali je bio i gadljiv. „Biće ti dobro“, kazao je. Pomislio je da će, ako nju upita o svemu, samo probuditi stari užas, te je dodao: „Ko zna šta je bilo posredi“, kao da govori o nekoj davnašnjoj misteriji. Pogledala ga je bolno nepouzđano, ali nije odgovorila. „Nisi sigurna?“, upita Nik i začu, što mu se dešavalo, dvosmisleni saosećajnu notu sopstvenog oca. Njegova porodica je, naime, vrdala u različitim kriznim trenucima; ništa se nije nazivalo pravim imenom, nikad nije bilo jasno je li ton pun razumevanja ili samo prikriveno kukavički.

„Ne, baš i nisam.“

„Znaš da meni možeš sve da kažeš“, reče on.

Na kraju staze nalazila se baštovanska šupa, sklepana starinski i uslužno pod svetložutom liticom terase, a iza nje kapija ka ulici. Stali su kod kapije i kroz gvozdene arabeske pogledali oskudan večernji saobraćaj. Nik je ćutao i očajnički razmišljao o Leu, koji je negde tamo, u letnjem sumraku. Ketrin reče: „Ono kad sve postane crno i svetlucavo.“

„Mhm.“

„Ne kao kad si potišten, tada je smeđe...“

„Da...“

„Ne bi ti to razumeo.“

„Bih. Molim te, nastavi.“

„Recimo, kao ona kola“, kazala je mahnuvši glavom ka crnom „dajmleru“ koji se zaustavio preko puta ulice da bi iz njega izašao jedan otmen čovek. Na krovu kola odsijavalo se žutilo prvog uličnog svetla, a kad su pošla dalje, odblesci su mu poleteli tamnim zakrivljenim blatobranima i prozorima.

„Pa maltene je lepo.“

„Jeste lepo, na neki način, ali nije u tome poenta.“

Niku se učinilo da je suviše glup ili nemaštovit da bi shvatio data uputstva. „Sigurno je i užasno“, reče, „očito...“

„Pa, vidiš, otrovno je. Svetlucavo, ali i smrtonosno. Cilj mu je da ne preživiš, i to na kraju shvatiš.“ Odmakla se od Nika, kao da želi da se posluži rukama. „Čitav svet je takav“, kazala je, pružajući ruke, „sve je potpuno isto. I potpuno negativno. Ne možeš preživeti. Kao da si na Marsu ili tako negde.“ Oči su joj bile nepokretne, ali i zamučene. „Eto, bolje od toga ne umem“, kazala je i okrenula leđa.

Pošao je za njom. „Ali se onda opet vrati na svoje...“, kazao je.

„Da, Nik, tako je“, rekla je uvređenim tonom kakav ponekad sledi za ogoljenjem sopstvene duše.

„Samo pokušavam da shvatim.“ Njene suze protumačio je kao znak oporavka, pa joj je prebacio ruku preko ramena – mada se nekoliko sekundi kasnije izvukla iz zagrljaja. Nik je osetio naznaku seksualnog odbijanja, kao da je pomislila da joj se nabacuje.

Kasnije je u salonu rekla: „O, bože, pa večeras je trebalo da se vidiš s Leom.“

Niku je bilo neverovatno što se tek tad toga setila, ali je kazao: „U redu je. Odložio sam ga za sledeću nedelju.“

Ketrin se snuždeno nasmešila. „Ionako nije baš tvoj tip“, reče.

Šuman je ustupio mesto grupi *Kleš*, koja je pak izazvala umornu ali značajnu ćutnju između njih dvoje. Nik se molio da Ketrin prestane da pušta muziku: prema gotovo svemu što je volela osećao je grčevit otpor. Pogledao je na sat. U Francuskoj je jedan sat više, prekasno da ih pozove, i nejasno mu je laknulo što se odlučio na to racionalno i promišljeno odlaganje. Prišao je prilično zanezarenom klaviru, čiji je poklopac služio kao postolje za različite stare grafike i malu bronzanu Listovu bistu, koja ga je naoko prilično napaćeno gledala dok je s lista čitao Mocartove kompozicije na pultu. Za Nika su pogrešne note bile kao kišne kapi na peščanoj stazi, a razmišljao je o tome kakvo je veče mogao provesti.

Jednostavan Andante se u njegovoj glavi pretvorio u živ dijalog optimizma i povratnog bola; u stvari, nepotrebno je pojačao oba osećanja. Ubrzo je Ketrin ustala i rekla: „Bog te jebô, dušo, pa nismo na sahrani.“

„Izvini, dušo“, kazao je Nik i odimprovizovao nekoliko taktova onoga što su zvali Valdorf-muzikom, a onda ustao i izašao na balkon. Tek su počeli da se oslovljavaju s „dušo“ i to je delovalo kao lep element opsežnije zavere na Kenzington Park Gardensu. Međutim, na večernjoj svežini Nik je osetio da glumi i da mu je Ketrin zastrašujuće strana. Fatamorgana prelepog otrovnog kosmosa ponovo mu je načas zatreperila pred očima, ali nije uspeo da je zadrži, te je u magnovenju nestala.

U bašti iza jedne obližnje kuće priređivala se večerinka, pa su se razgovor i tiha galama pronosili mirnim vazduhom. Izvesni Džefri zasmekavao je čitavo društvo, a žene su mu izvikivale ime u znak uzbuđenog negodovanja između polučujnih odeljaka njegove priče. U parku je neko šetao belo psetance, koje je gotovo svetlucalo dok se klackalo i trčkaralo u polumraku. Nad drvećem i krovovima, prljavosjajno londonsko nebo pretvaralo se u slabašan ljubičasti svod. Leti, kad bi se svi prozori pootvarali, noć se naizgled sastojala ne samo od tame nego i od zvukova – šumora lišća, besane tutnjave saobraćaja, udaljenih automobilskih sirena i škripe kočnica; glasova, tihih povika, dokonog prebiranja po muzičkim radio-stanicama. Nik je čeznuo za Leom, koji, nevidljivo brz, vozi srebrni bicikl negde severno, na pet kilometara odatle duž dugih ravnih puteva, ali možda i na kom drugom mestu. Ponovo se upitao u kom je parku snimljena ona fotografija, i naravno, ko je njen autor, tako rutinski prislan s Leom. Ispostili su ga osujećenost i čekanje. Šljunčanim šetalištem prišla im je devojka s belim psom, kao zavidan obris spram blistave, savršene, lampama osvetljene pozadine. Nik se osetio kao gurnut na rub neke nove nade, pred mirisan pejzaž ili viziju noći, a onda tu i ostavljen.